

28.4.1920 tarihli Bakû darbesine katılan Türklerden 1 — Yakup, 2 — Hüseyin (Hilmi?), 3 -- S.N. (Bakû, Haziran 1920)

lamak için Türkiye'ye mümessiller gönderilirken, S.N.de Kuzey Kafkasya'ya yollanmış. Herhalde haklarında bir hayli yayın olduğu için, anılarında Kurultay'la Kongre'nin üstünde çok durmuyor. [Kurultay'da (İsmail Hakkı ile birlikte) seçildiği Propaganda ve Etkinlik Kuruluna üyelik belgesinin fotokopisi 19. sayfadadır.]

S.N., M. Suphi'nin Türkiye'ye gitmeden önce, «mutantan, elmaslı ve mücevheratlı» bir düğün yaparak Maria (Mer-yem) Yerşoski adlı bir Rus hanımla evlenmesini de iyi gözle görmez.

M. Suphiler Türkiye'ye geçtikten sonra, S.N. Rusya KP Kafkas Ülke Komitesi ve Ermenistan KP MK kararıyla Sovyet Ermenistanı Askerî Devrim Komitesi üyesi olarak çalışmış (Bölüm 14). İnanılması güç, ama Ermenistan'da Adliye Halk Komiserliği ve Yüksek Mahkeme Başkanlığı yapmış. Fakat Ermenice bilmediği, Rusçası da kıt olduğu için birkaç ay sonra bu görevlerinden ayrılmış. Oradayken, Bakulu gazeteci Semih Hüseyin'in yönetimi altında, Ermenistan'daki Türkler için Türkçe bir gazete çıkarttırmış.

Şimdi S.N.'nin anılarından (küçük dil düzeltmeleri dışında) aynen alacağım bir parçaya geliyorum (s. 383-87):

M. Suphi ve Arkadaşlarının Feci Surette Öldürülmelerinden Sonra, Rusya Komünist Partisi Kafkas Ülke Komitesinin ve Komintern Vekilinin Tensip ve Kararlarıyla, TKP Teşkilât Bürosunun Teşkili ve Bu Büronun Komintern'in Üçüncü Kongresinde TKP'ni Temsili.

Tiflis'te Orjonokidze'den aldığım talimat üzerine Baku'ya geldim. Baku'da mevcut Türk Komünistleri arasında Az KP MK'nin birinci kâtibi Kirov'un yardım ve yol göstericiliğiyle, Salih Zeki, Abid Alimov, İsmail Kadir ve İsmail Hakkı Kayserili'nin iştirakiyle, benim de dahil olduğum beş üyeden ibaret bir TKP Teşkilât Bürosu teşekkül etti ve derhal faaliyete geçti.

M. Suphi ve arkadaşlarının öldürülmelerinden sonra, bunlardan boşalan yerleri doldurmaya çalışmak ve Türkiye'deki mevcut teşkilâtlarla biran evvel rabıta kurmak lâzımdı. İlk iş olarak da, M. Suphi ve arkadaşlarının feci âkibetlerini

İçimizdeki Düşman,
(2 kiralık), s. 64-65.

Seydiye
Siyahı
12, 17
Emir

S. 363'e
99 kiralık.

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ

komünistler için asıl vatan, ALEXANDER FOOT'un açıklamalarının dokuzuncu maddesinde belirttiği gibi, Sovyet Rusya topraklarıdır. Bayrakları da, kendi millî bayrakları değil, kırmızı bayraktır. Enternasyonal oldukları için, zaten milliyetleri de yoktur.

Meselâ Amerika'da, İngiltere'de atom sırlarını Sovyet Rusya'ya veren atom casusları ile İngiliz ve Amerikan hariciyesinden kaçıp Sovyet Rusya'ya giden ve bu memleketlerin harici sırlarını açıklayanlar İngiliz ve Amerika'lı vatandaşlardır. Beynelmileli komünizmin, her memleketteki istihbarat teşkilâtı bundan dolayı kuvvetli ve tehlikelidir. Zaten, komünist memleketlerin istihbarat işlerinde muvafak olmalarının büyük avantajı, ALEXANDER FOOT'un da açıkladığı gibi her memleketteki mahallî komünist partilerinden ve âdetleri çok olan komünistlerden istifade etmesinden ileri gelmektedir.

Memleketimizdeki gizli komünist partisi ve komünistler üzerinde dururken, bu konuları da önemle gözönünde tutmak lazımdır. Zira T.K.P.'nin de bu şekil çalışmaları hakkında misâller vardır:

a - Birinci umumî harpte Şark Cephesinde makineli tüfek takımı komutanı olan (Gedikli Başçavuş - Assubay SÜLEYMAN NURİ adında birisi Çar orduları tarafından esir alındıktan sonra Rusya'ya gönderilmiş ve komünist ihtilâlden sonra da serbest bırakılmıştır. SÜLEYMAN NURİ kızıl ihtilâle katılmış, koyu komünist olmuş ve komünist liderlerle MUSTAFA SUPHİ ve arkadaşlarının da güvenini kazanmıştır. Kendisi Azerbaycan'da, Ermenistan'da Çaka denilen gizli teşkilât içinde önemli vazifelere tayin edilmiş ve birçok Türkleri ve müslümanları öldürmüştür. 1936 yılında Kırım'daki deniz istihbarat şefi tarafından, İzmir ve İzmit bölgelerindeki Kara ve Deniz askerî teşkilâtımız hakkında bilgiler toplamak, yeni casusluk yapmak vazifesi ile Türkiye'ye gönderilmiştir. ALİ adını taşıyan sahte nüfus kâğıdı ile İstanbul'a gelmiştir.

Rus istihbarat şefinden (İstanbul'dan Doktor FUAT SABİT ve CAMİ BAYKUT ile buluşmak ve gereken yardımı sağlamak) emrini aldığından, yalnız FUAT SABİT ile buluşabilmiş ve maddî yardım görmüştür.

Nihayet 1938 yılında Şark hududumuzdan Sovyet Rusya'ya geçmek isterken, Ardıhan bölgesinde ve orman içinde, kendisine sahte orman memuru süsünü vererek dolaşırken, hududa yakın uyanık ve vatanperver köylüler tarafından yakalanmış Ağır Ceza Mahkemesine verilmiş ve 17 yıl ağır hapis cezasına mahkûm olmuştur.

İşte bu SÜLEYMAN NURİ de bir Türk vatandaşdır. Fakat komünist olduğu için, vatanı haini de olmuş ve kendi memleketi aleyhine, Sovyet Rusya lehine casusluk yapmıştır.